

מעורב ירושלמי

על שווקים, תרבויות ופסיפס אנושי ירושלמי

מדריך למורה

קהל יעד: תלמידי כיתות ה'-ו'

תחומי דעת: עברית, מולדת, חברה ואזרחות, חינוך חברתי ערכי

רציונל: שוק הוא המקום שבו פועם הדופק החברתי, הכלכלי והתרבותי של כל חברה, קהילה וסביבת מגורים. כשאנשים מבקשים לקנות מוצרים שונים כדי לקיים את שגרת חייהם ולספק את צורכיהם השונים, הם יוצאים לשוק. ושם הם נפגשים עם אנשים כמותם, שאף הם נזקקים לסחורות המוצעות בשוק.

דרך הסיוור בשווקים ניתן להתרשם באמצעות כל החושים מאורח החיים של הקהילה, מצרכיה ומסגנון חייה. ביחידה זו יכירו התלמידים שווקים שונים בירושלים, את הייחודיות של כל אחד מהם ואת מקומו במרקם החיים המיוחד של העיר.

הפעילות המרכזית ביחידה זו היא סיוור מונחה בשוקי ירושלים, המזמן לתלמידים מפגש חושי עם תרבויות, דתות, מסורות, קולות, טעמים ומראות המציירים יחדיו את אופיים הייחודי של ירושלים ושל החיים בה. הכרת הפסיפס האנושי המרתק והמגוון בירושלים לוקח את התלמידים לעולם רב-תרבותי עשיר ומגוון, ומפגיש אותם עם מרקם חיים מעניין המלווה בקבלה ובסובלנות. ביחידה זו מומלץ להתמקד בערכים חברתיים אוניברסליים:

- סובלנות
- קבלת האחר
- שיתוף פעולה
- חיים יחד בישראל

מטרות

התוכן (ירושלים)

- הכרת שווקים שונים בירושלים וזיהוי המאפיינים השונים המייחדים כל אחד מהם
- היכרות עם מגוון האוכלוסיות המתגוררות בירושלים
- הגדרת מונחים הקשורים לשווקים ולמסחר: קנייה, מכירה, השוואת מחירים, היצע וביקוש
- העמקת ההיכרות עם שוקי ירושלים כמקום מפגש מאחד בין תרבויות, דתות ואנשים

חשיבה

- עריכת השוואה בין שווקים על פי תבחינים שהוגדרו על ידי התלמידים ומבוססים על הידע שרכשו
- הסקת מסקנות מתוך השוואה
- פיתוח יכולת הבעת עמדה אישית בנושא תוך שימוש בנימוקים המבוססים על שימוש בידע קיים
- הפקת מידע מהיצגים חזותיים שונים

טיפוח הערכים

- הבנת משמעות ערכי סובלנות, קבלת האחר והקשבה בהקשר לאופיים של השווקים בירושלים, כעיר המאפשרת לאוכלוסיות שונות להיות יחד מתוך הקשבה וסובלנות
- פיתוח עמדות סובלניות כלפי האחר והשונה תוך זיהוי המחבר והמאחד
- חיזוק הזיקה הרגשית לירושלים תוך גילוי סובלנות למגוון האוכלוסיות בה

עברית

- כתיבת סיפור על פי כללי הסוגה תוך שימוש במידע שנלמד במהלך היחידה
- קידום מיומנות דיון תוך שימוש בעובדות לצורך ביסוס והנמקה של עמדתם
- קידום יכולת איתור מידע מהצגים חזותיים
- קידום מיומנות ארגון מידע על פי תבחינים נתונים
- השתתפות בשיחה ובדיון תוך הקשבה לדברי אחרים

הערות למורה	הפעלות דידקטיות	נושא
	<p>הציגו את מסך 1 - מעורב ירושלמי קראו את משימת הפתיחה והסבירו אותה לתלמידים:</p> <ul style="list-style-type: none"> מיד תצפו בסרטון שצולם בשווקים שונים בירושלים. <p>התבוננו היטב בסרטון ונסו לגלות בכמה שווקים צולם הסרטון. המשימה היא משימת טרום צפייה, ולכן חשוב שתופיע לפני הסרטון. רק לאחר ההסבר יתרחש מעבר יזום לסרטון. עברו למסך מספר 2 והקרינו את הסרטון.</p> <p>מעורב ירושלמי מיד תצפו בסרטון שצולם בשווקים שונים בירושלים. התבוננו היטב בסרטון ונסו לגלות בכמה שווקים הוא צולם.</p>	<p>מסך 1 פתיחה: הצגת משימת טרום צפייה</p>
	<p>הקרינו את הסרטון.</p> <ul style="list-style-type: none"> בסרטון תצפו בקליפ המורכב מתמונות מכל השווקים שנדבר עליהם במפגש (תמונות עכשוויות וישנות). <p>סרטון שווקים בירושלים הקשיבו לתשובות התלמידים למשימת טרום הצפייה שניתנה להם. ערכו דיון:</p> <ul style="list-style-type: none"> מדוע בחרו במספר השווקים הזה? איך גילו את מספר השווקים? מה מאפיין את השווקים? האם ביקרתם פעם בשוק? מה מייחד את השווקים בירושלים לעומת שווקים אחרים שביקרתם בהם? <p>כתבו על הלוח מאפיינים שונים שעל פיהם מיינו התלמידים את השווקים (המוצרים הנמכרים בשוק, המיקום שלו, האנשים שקונים בו וכד'). לאחר איסוף המידע מהתלמידים העלו שאלות לדיון:</p> <ul style="list-style-type: none"> למה יש סוגים שונים של שווקים? למה אין די בשוק אחד? ממה נובע השוני בין השווקים? 	<p>מסך 2 חשיפה לשווקים שונים בירושלים והסיבה לסיוור בשווקים</p>

<p>בכל סרטון יופיעו:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● כפתור להעשרת מידע על השוק שיופיע במצגת המלווה. ● שאלות הנחיה לצפייה בכל אחד מהשווקים, שיפנו להתייחסות לקולות הנשמעים בשוק, לצבעים המאפיינים את השוק וכו'. 	<p>סכמו את תשובות התלמידים.</p> <p>אנשים עורכים את הקניות שלהם על פי הרגלי החיים והתרבות שלהם. במקום שבו מתגוררות אוכלוסיות מסוגים רבים, יהיו גם סוגים רבים של שווקים.</p> <p>אם נצא לטייל בשווקים ונבדוק מה מוכרים בהם, נוכל באמצעות ההיצע שבהם להכיר את האנשים שמאחורי השוק - את אורחות חייהם ואת תרבותם.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● במהלך היחידה נבקר בכמה מהשווקים המיוחדים של ירושלים, נלמד עליהם ודרכם נכיר את האוכלוסייה הרבגונית המייחדת את ירושלים. <p>למה יש סוגים שונים של שווקים? למה אין די בשוק אחד? ממה נובע השוני בין השווקים?</p>	
	<ul style="list-style-type: none"> ● רגע לפני היציאה נכיר את המדריכים שלנו: שי ותמר (דמויות מונפשות של ילדים). <p>תפקידו של סיפור המסגרת הוא להוביל את הלומדים בסיוור בשווקים השונים, תוך מיקוד ההתבוננות של הלומדים אל נקודות המשקפות תרבו;ת ואורח חיים של אוכלוסיות שונות ומגוונות בירושלים.</p> <p>הקרינו את סרטון ההנפשה שי ותמר-1.</p> <p>רגע לפני היציאה נכיר את המדריכים שלנו, שי ותמר.</p> <p>(דמויות ילדים מונפשות) כל דמות תציג את עצמה</p> <p>שלום, אני תמר. שלום, אני שי.</p> <p>כל דמות מחזיקה סל או עגלת קניות ובין הדמויות מתקיים דיאלוג:</p> <p>מתקיים דיאלוג: שי: לאן נצא היום? תמר: לקניות. שי: אז הולכים לסופר? תמר: לא. שי: למה? תמר: כי אנחנו מעוניינים לקנות אבל גם להיפגש עם האנשים שמאחורי הדוכנים. שי: אז באיזה שוק נתחיל? תמר: נתחיל בשער שקם. שי: למה? תמר: נצא לדרך ונגלה.</p>	<p>מסך 3 סיפור מסגרת: שתי דמויות מונפשות המובילות את הלומד בשווקים השונים</p>

	<p>השוק הראשון שבו נבקר נמצא בעיר העתיקה של ירושלים, ליד שער שכם. הקהילה שנמשכת אל השוק הזה היא קהילה ערבית, נוצרית ומוסלמית, של תושבי צפון ירושלים. הקרינו את הסרטון – שוק שער שכם. הסרטון נעצר באנימציה של סל קניות שנפתח ומתוכו יוצא כיתוב: ברוכים הבאים לשוק שער שכם בעיר העתיקה בירושלים.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● זה הזמן לעשות סדר במידע שצברנו. ערכו דיון: ● מי הם המוכרים בשוק? מי הם הקונים? מה אפשר לקנות בשוק הזה? מה לובשים הנוכחים בשוק? היכן השוק ממוקם? מה אפשר ללמוד על השוק מהמיקום שלו? מה אפשר ללמוד על ירושלים מהסרטון? מה אפשר ללמוד מן ההתבוננות בשוק? <p>השוק הראשון שבו נבקר נמצא בעיר העתיקה של ירושלים, ליד שער שכם. הקהילה שנמשכת אל השוק הזה היא קהילה ערבית, נוצרית ומוסלמית, של תושבי צפון ירושלים.</p> <p>סרטון של השוק בשער שכם - קהילה עירונית ערבית (נוצרים ומוסלמים) מצפון ירושלים. הדמויות המצוירות מופיעות על המסך.</p> <p>שי: מעניין פה. שונה ממה שאני רגיל לראות. אנימציה של סל קניות שנפתח ומתוכו יוצא כיתוב: ברוכים הבאים לשוק שער שכם בעיר העתיקה בירושלים.</p>	<p>מסך 4 שוק ליד שער שכם</p>
	<p>הקרינו את סרטון ההנפשה שי ותמר-2.</p> <p>תמר: בוא, היינו כאן מספיק זמן, יש לנו עוד שוקים לראות.</p> <p>שי: קדם נכניס לעגלת הקניות שלנו משהו מיוחד מהשוק הזה.</p> <p>תמר: מעניין פה. הרבה מאוד אנשים מהרבה מאוד ארצות.</p> <p>שי: מה כל האנשים האלו עושים פה?</p> <p>תמר: אלה תיירים. אנשים מגיעים לירושלים מכל העולם. לראות אותה, לספוג את כל מה שמיוחד בה.</p>	<p>מסך 5 סיפור מסגרת סרטון הנפשה שי ותמר-2</p>

	<p>הקרינו את הסרטון העוסק בשוק התיירים בעיר העתיקה. הסרטון נעצר באנימציה של סל קניות שנפתח ומתוכו יוצא כיתוב: ברוכים הבאים לשוק התיירים בעיר העתיקה.</p> <ul style="list-style-type: none"> • זה הזמן לעשות סדר במידע שצברנו. ערכו דיון: • מי הם המוכרים בשוק? מי הם הקונים? מה אפשר לקנות בשוק הזה? מה לובשים הנוכחים בשוק? היכן השוק ממוקם? מה אפשר ללמוד על השוק מהמיקום שלו? מה אפשר ללמוד על ירושלים מהסרטון? מה אפשר ללמוד מן ההתבוננות בשוק? <p>השוק השני שבו נבקר נמצא בעיר העתיקה של ירושלים, ליד שער יפו.</p> <p>השוק משרת את התיירים הרבים הפוקדים את ירושלים.</p> <p>הסרטון נעצר באנימציה של סל קניות שנפתח ומתוכו יוצא כיתוב:</p> <p>ברוכים הבאים לשוק של העיר העתיקה בירושלים. קטע קריינות חוזר -</p> <p>זה הזמן לעשות סדר במידע שצברנו. ערכו דיון:</p> <p>מי הם המוכרים בשוק? מי הם הקונים?</p> <p>מה אפשר לקנות בשוק הזה? מה לובשים הנוכחים בשוק? היכן השוק ממוקם?</p> <p>מה אפשר ללמוד על השוק מהמיקום שלו?</p> <p>מה אפשר ללמוד על ירושלים מהסרטון? מה אפשר ללמוד מן ההתבוננות בשוק?</p> <p>חוזרים לדמויות</p> <p>שי: נו, כמה זמן קונים דרבוקה? בואי כבר... תמר: רק רגע, אני רק משלמת ומכניסה את הדרבוקה לסל הקניות שלנו, שתהיה לנו מזכרת מהשוק.</p>	<p>מסך 6</p> <p>שוק העיר העתיקה - שוק תיירים</p>
	<p>הקרינו את סרטון ההנפשה שי ותמר-3.</p> <p>שי: איזה שוק מעניין. לא הייתי מאמין שגם בימינו יש עדיין שוקים כאלו.</p> <p>תמר: השוק הזה נמצא במרכז שכונת מאה שערים. שכונה ששומרת על האופי המיוחד שלה זה יותר ממאה שנים.</p> <p>יש פה הרבה מאוד בעלי מלאכה וגם סחורות שאי אפשר למצוא במקומות אחרים.</p> <p>שי: תסתכלי על האיש הזה. מה הוא עושה?</p> <p>תמר: משחזר סכינים.</p> <p>שי: וזהו שם?</p> <p>תמר: מתקן סירים.</p>	<p>מסך 7</p> <p>סיפור מסגרת: סרטון הנפשה שי ותמר-3</p>

	<p>שי: וואו, יש לי הרגשה מזררה... קאלו סזרנו לאחור במנהרת הזמן...</p>	
	<p>הקרינו את הסרטון העוסק בשוק מאה שערים. הסרטון נעצר באנימציה של סל קניות שנפתח ומתוכו יוצא כיתוב: ברוכים הבאים לשוק מאה שערים</p> <p>● זה הזמן לעשות סדר במידע שצברנו. ערכו דיון:</p> <p>● מי הם המוכרים בשוק? מי הם הקונים? מה אפשר לקנות בשוק הזה? מה לובשים הנוכחים בשוק? היכן השוק ממוקם? מה אפשר ללמוד על השוק מהמיקום שלו? מה אפשר ללמוד על ירושלים מהסרטון? מה אפשר ללמוד מן ההתבוננות בשוק?</p> <p>השוק השלישי שבו נבקר נמצא בשכונת מאה שערים בירושלים. זהו שוק בתוך שכונה - שוק מסורתי שאפשר למצוא בו בעיקר אוכלוסייה חרדית לגונויה - חסידים וליטאים, אשכנזים וספרדים.</p> <p>הסרטון נעצר באנימציה של סל קניות שנפתח ומתוכו יוצא כיתוב: ברוכים הבאים לשוק של מאה שערים. קטע חוזר -</p> <p>זה הזמן לעשות סדר במידע שצברנו. ערכו דיון: מי הם המוכרים בשוק? מי הם הקונים? מה אפשר לקנות בשוק הזה? מה לובשים הנוכחים בשוק? היכן השוק ממוקם? מה אפשר ללמוד על השוק מהמיקום שלו? מה אפשר ללמוד על ירושלים מהסרטון? מה אפשר ללמוד מן ההתבוננות בשוק?</p> <p>חוזרים לדמויות</p> <p>תמר: מה אתה עושה שם? שי: מסתכל על הספרים האלה. בואי נקנה ספר, יהיה נחמד אם זו תהיה המזכרת שלנו מהשוק.</p>	<p>מסך 8 שוק מאה שערים - שוק בתוך שכונה - שוק מסורתי שבו נמצאת בעיקר אוכלוסייה חרדית לגונויה - חסידים וליטאים, אשכנזים וספרדים.</p>
	<p>הקרינו את סרטון ההנפשה שי ותמר-4.</p> <p>שי: וואו, כמה סמטאות! תמר: יש פה באמת הפול! מכל המינים ומכל הסוגים! בכל הצבעים ובכל הריחות! וכמה אנשים!</p> <p>הסרטון נעצר באנימציה של סל קניות שנפתח ומתוכו יוצא</p>	<p>מסך 9 סיפור מסגרת: סרטון הנפשה שי</p>

	<p>כיתוב: ברוכים הבאים לשוק מחנה יהודה - השוק הגדול והמרכזי בירושלים.</p> <p>קטע חוזר</p> <p>זה הזמן לעשות סדר במידע שצברנו. ערכו דיון: מי הם המוכרים בשוק? מי הם הקונים? מה אפשר לקנות בשוק הזה? מה לובשים הנוכחים בשוק? היכן השוק ממוקם? מה אפשר ללמוד על השוק מהמיקום שלו? מה אפשר ללמוד על ירושלים מהסרטון? מה אפשר ללמוד מן ההתבוננות בשוק?</p> <p>חוזרים לדמויות</p> <p>תמר: אז מה אתה אומר, פרות או ירקות? תבלין או בגד? אכל מיוחד או אולי חפץ? מה ניקח לנו כמזכרת?</p>	<p>ותמר- 4</p>
	<p>הקרינו את הסרטון העוסק בשוק מחנה יהודה הסרטון נעצר באנימציה של סל קניות שנפתח ומתוכו יוצא כיתוב: ברוכים הבאים לשוק מחנה יהודה</p> <ul style="list-style-type: none"> ● זה הזמן לעשות סדר במידע שצברנו. ערכו דיון: ● מי הם המוכרים בשוק? מי הם הקונים? <p>מה אפשר לקנות בשוק הזה? מה לובשים הנוכחים בשוק? היכן השוק ממוקם? מה אפשר ללמוד על השוק מהמיקום שלו? מה אפשר ללמוד על ירושלים מהסרטון? מה אפשר ללמוד מן ההתבוננות בשוק?</p> <p>השוק הרביעי שבו נבקר נמצא בעיר החדשה של ירושלים. זהו שוק מפורסם מאוד, והוא נקרא שוק מחנה יהודה. זהו השוק שבו כולם נפגשים - חילונים, דתיים, ערבים, חרדים, תיירים... צעירים ומבוגרים...</p> <p>בוחרים פרי יפה ומכניסים אותו לסל הקניות.</p> <p>שי: זה היה טיול מהנה מאוד. ביקרנו במקומות חדשים והיה לי מעניין מאוד. תמר: אני למדתי הרבה מאוד דברים חדשים. השוקים כל כך שונים זה מזה... שי: שונים אבל גם דומים תמר: מעניין מה אתם חושבים... כמה השוקים שבהם ביקרנו יסוד דומים זה לזה, וכמה הם שונים?</p>	<p>מסך 10</p> <p>שוק מחנה יהודה, השוק שבו כולם נפגשים - חילונים, דתיים, ערבים, חרדים, תיירים...</p>

	<p>● טיילנו בארבעה מהשוקים של ירושלים. זיהינו מה מיוחד בהם ומה מבדיל אותם זה מזה. זה הזמן לערוך השוואה. זכרו: השוואה כוללת את הדומה ואת השונה.</p> <p>טיילנו בארבעה מהשוקים של ירושלים. זיהינו מה מיוחד בהם ומה מבדיל אותם זה מזה. זה הזמן לערוך השוואה.</p> <p>זכרו: השוואה כוללת את הדומה ואת השונה.</p> <p>דונו עם התלמידים על הדומה בין השוקים <u>נקודות דמיון בין השוקים מבחינת אופי המקום ומה שנמכר בו:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ כל בני האדם זקוקים לדברים דומים כדי להתקיים. ▪ כולם מחפשים אווירה טובה ונעימה. ▪ כולם מחפשים קניות בזול. ▪ כולם מחפשים סחורה טרייה. ▪ הסחורה מסודרת בדוכנים פתוחים המאפשרים לקונה לראות, לגעת, להריח... <p>שחקו עם התלמידים את המשחק על פי ההנחיות בלומדה. גררו את המילים המופיעות בבנק המילים לסל המתאים</p> <p>דונו עם התלמידים על השונה בין השוקים <u>נקודות שוני בין השוקים מבחינת אופי המקום ומה שנמכר בו:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ מגוון הסחורות המוצעות למכירה מאפיין את תרבותם, דתם וזהותם של המוכרים. ▪ מאכלים שונים. ▪ אוכלוסייה שונה המבקרת בשוק. ▪ מיקומו של השוק. ▪ שפת הדיבור. <p>ערכו דיון בעקבות המסקנות:</p> <p>● מה אפשר ללמוד על העיר ירושלים דרך השוקים והשוואה שביצענו?</p>	<p>מסך 11</p> <p>השוואה</p> <p>מסכמת</p>
--	---	--

	<p>כיצד עלינו להתייחס לאוכלוסיות השונות שאנו פוגשים בשוק? מה אפשר ללמוד ממפגש האוכלוסיות השונות בשווקים?</p>	
<p>מסך 12-15 העשרת אוצר מילים</p>	<p>שחקו במשחק דיגיטלי.</p> <ul style="list-style-type: none"> ביקור בשוק מזמן לנו היכרות עם אוצר מילים נרחב מתחום הקנייה והמכירה וכן מילות תיאור רבות. זה הזמן לשחק במשחק דיגיטלי שבו נגלה מילים נוספות השייכות לעולם השווקים והקניות. <p>שחקו במשחק דיגיטלי. ביקור בשוק מזמן לנו הכרות עם אוצר מילים נרחב מתחום הקנייה והמכירה, וכן מילות תיאור רבות. זה הזמן לשחק במשחק דיגיטלי שבו נגלה מילים נוספות השייכות לעולם השווקים והקניות. השאלות בחלק הראשון יעסקו בשווקים שעליהם למדתי, ובחלק השני באוצר המילים הקשור לקניה ולמכירה</p>	
	<p>שאלו את התלמידים את השאלה המופיעה על המסך. לאחר שענו, לחצו על כפתור התשובה וגלו לתלמידים האם ענו נכון על השאלה. בחידון זה 14 שאלות.</p>	<p>מסך 16-30 חידון סיכום</p>
<p>יש לחלק לתלמידים את משימת הבית מודפסת.</p>	<p>משימת כתיבה</p> <ul style="list-style-type: none"> לאחר שהכרנו את השווקים השונים ואת אוצר המילים שבו נשתמש כשנרצה לתאר חוויה שהתרחשה בשוק, זה הזמן לעבור לכתיבה. <p>משימת בית:</p> <ul style="list-style-type: none"> בחרו באחד השווקים וכתבו סיפור מציאותי או דמיוני על אירוע שהתרחש בו. <p>למשל:</p> <p>תוכלו לכתוב סיפור על מפגש בשוק בין שני אנשים שונים זה מזה. חשבו על הערכים שהודגשו ביחידה (סובלנות, קבלת האחר, כבוד) כמוסר השכל לסיפורכם.</p> <p>תוכלו לספר על חוויה מביקור בשוק, מקרה שקרה לכם או שהייתם עדים לו והשאיר עליכם רושם. אפשר לכתוב את הסיפור בצורת עלילון (קומיקס). למעוניינים ליצור קומיקס במחשב – מצורף קישור לכלי</p>	<p>מסך 31 משימת בית לסיכום</p>

	<p>דיגיטלי ליצירת קומיקס. הכלי עובד בצורה מיטבית בדפדפן אקספלורר. כלי ליצירת קומיקס</p> <p>בסיום הכתיבה אפשר לאגד את תוצרי התלמידים במצגת שיתופית שבה כל תלמיד מקבל מסך עם שמו ובתוכו הוא מקליד את תוצר הכתיבה שלו. קישור למדריך לשימוש במצגת שיתופית</p> <p>לאחר שהכרנו את השוקים השונים ואת אוצר המילים שבו נשתמש כשנרצה לתאר חוויה שהתרחשה בשוק, זה הזמן לעבור לכתיבה. משימת בית:</p> <p>בחרו באחד השוקים וכתבו סיפור מציאותי או דמיוני על ארוע שהתרחש בו. למשל:</p> <p>תוכלו לכתוב סיפור על מפגש בשוק בין שני אנשים שונים זה מזה. חשבו על הערכים שהודגשו ביחידה (סובלנות, קבלת האחר, כבוד) כמוסר השכל לסיפורכם. תוכלו לספר על חוויה מביקור בשוק, מקרה שקרה לכם או שהייתם עדים לו והשאיר עליכם רשם. אפשר לכתוב את הסיפור בצורת עלילון (קומיקס).</p>	
--	---	--